

E m l é k b e s z é d

Péchy László születésének 160-ik évfordulójára

Papos, 2020. augusztus 25.

Kedves Hallgatóim!

Mindenek előtt köszönöm, hogy ebben a rohanó világban eljöttek és fejet hajtanak vízügyi szakmánk egyik legnagyobb kiválóságának , **Péchy Lászlónak**, az *Ecsedi láp lecsapoló és Szamos balparti Ármentesítő és Belvízszabályozó Társulat* igazgató főmérnökének szobra előtt, itt Paposon, valamikori kúriájának udvarán. Valamennyien megállunk erre a kis időre, emlékezve arra az időszakra, amelyben alkotott és arra a feladatra, amire tudatosan készült szűkebb hazájában, Szatmárban.

160 évvel ezelőtt 1860. augusztus 21-én született a Szatmárnémeti melletti Dobrácsapátiban. Ekkor Európa nagy részén már befejeződött a mocsaras területek termelésbe vonása, gyors ütem zajlott a vasútépítés.

Magyarországon a Tisza és mellékfolyóinak szabályozása, lápterületek lecsapolása a biztonságos emberi élettér megteremtése volt a kor parancsa.

Miközben **Péchy László** a tanulmányait végezte talán utoljára maradt az egykori Magyarország egyik legnagyobb mocsarának, az Ecsedi lápnak a lecsapolása. A Károlyi grófok 150 évi kísérletezése, azaz a lecsapolás eszméje akkora érett be, amikor Péchy László mérnöki oklevelét átvéve Zürichből hazajött Magyarországra és már tapasztalatokat is szerzett állami beosztásban a Gyulai Folyammérnöki Hivatalnál, majd a szegedi nagy árvíz után elrendelt Maros szabályozási munkáinál, valamint a Ferenc-csatorna kivitelezésénél.

Nagykárolyban 1894. augusztus 9-én megalakult *Ecsedi láp lecsapoló és Szamos balparti Ármentesítő és Belvízszabályozó Társulat* elnöke gróf Károlyi Tibor kérte fel az igazgató-főmérnöki feladatra, azaz az államilag engedélyezett lecsapoló és szabályozási munkák levezetésére. Ehhez a társulat tagjai saját érdekelttségük alapján adták össze a fedezetet.

Péchy László megszerzett tapasztalataira támaszkodva azt ígérte a társulat elnökének, hogy az első kapavágástól számított harmadik évben – 1898-ban – a lecsapolási-szabályozási munkák elkészülnek. Ígéretét betartva Károlyi Tibor grófot saját homokfutóján száraz úton vitte keresztül az egykori láp helyén Börvelytől Tyukodig.

Ehhez „csak” a célul kitűzött nagyszabású feladatokat kellett elvégezni. Még pedig:

- az Ecsedi-lápot tápláló külvizeket (nyírvizeket) kiöntés nélkül bevezetni az új mederbe helyezett (lápból kivett) Krasznával a Tiszába Vásárosnaménynál,
- a lecsapolt terület belvizeit megfelelő csatornahálózattal levezetni a Szamosba és a Krasznába,
- a Kraszna jobb partján és a Szamos bal partján olyan árvédelmi töltéseket építeni – ideértve a Kraszna bal parti körtöltéseket is - amelyek megakadályozzák az árvízi elöntéseket, és szavatolják az ott lévő települések lakóinak élet- és vagyónbiztonságát.

Mindezek magas mérnöki tudással, akkori európai színvonalon, modern eszközök igénybevételével (földhányó géppel, telefonhálózat kiépítésével, stb.) történtek.

A társulat nagy érdeme, hogy az elkészült műveket maga üzemeltette, így a szabályozási anomáliákat feloldhatta és a belvízlevezetéssel kapcsolatos újabb igényeket kielégíthette. Ezek sorában már az ezredforduló után, de még az első világháború előtt építették meg hazai gépek beszerzésével a gőzüzemű nagyecsed, kismajtényi és olcsvai szivattyútelepeket.

Péchy László igazgató főmérnök javaslatát a nagyecsed szivattyútelep tervezésekor a taggyűlés elfogadta, miszerint a gépészeti berendezés legyen alkalmas elektromos áram előállítására is. A szivattyútelep építése 1917-ben befejeződött, igazi villanyteleppé alakítására további tíz évet kellett várni.

Péchy László áldozatos, kimagasló társulati munkáját nem csak a termővé vált 130 ezer hold lápterület birtokossága és egy újonnan létrejött település – Tiborszállás – hálálta meg, hanem a mindenkori kormányzat is. 1902-ben műszaki tanácsossá, 1924-ben kormányfőtanácsossá nevezték ki és hosszú ideig tagja volt a vízügyi szolgálat legfelső szakmai testületének, a Vízügyi Műszaki Tanácsnak.

Munkája Nagykárolyhoz kötötte. A trianoni békeszerződés a társulat működési területének majdnem kétharmadát elszakította az anyaországtól. Ő azonban kitartott az őrhelyén, egységben és egy kézben tartotta, kezelte a szabályozott vízrendszert a határ mindkét oldalán. 1924-ben amikor a románok válaszut elé állították családjával együtt az ugyancsak Szatmár-megyében lévő Paposra, Magyarországra költözött, a társulat mátészalkai székhellyel működött tovább.

Péchy László 71 éves korában ment nyugdíjba, de mérnöktársai még az ő elképzelését megvalósítva helyezték üzembe a nagyecsed-i szivattyútelepen azt a hat Siemens típusú elektromos egységet, amely a nagy létszámigényű gőzgépek kiváltását tette lehetővé kisebb belvízmennyiségek szakaszos átemelésére.

Békében töltött nyugdíjas éveit megtörte 1945 után emberi és mérnöki mivoltának megtiprása. Méltóságától megfosztva 1948. január elsején halt meg kúriájának számára meghagyott egyetlen szobájában.

És most, a világ zajától távol lassítsunk le és nézzünk körül, vajon vannak-e, lesznek-e közöttünk „*péchy lászlók*”, akik képesek lesznek, lehetnek ilyen hatalmas teljesítményre? Az ő idejében a víz elleni védelem, az emberi élettér kiszélesítése volt a feladat. Ma már nem ez, hanem a vízhiány feloldása! Mert bekövetkezett a „móriczi” látomás miszerint „eljön az az idő, hogy egyszer vödörrel fogjuk vinni a vizet az Ecsedi-lápra”. Hát eljött és nagyon hosszasan tart!

Befejezésül:

Péchy László emlékének megőrzése, szellemi és tárgyi alkotásainak tökéletessége arra késztesen bennünket, hogy ne 150 év alatt oldjuk meg ezt a feladatot, a vízhiány kérdését.

Világos cél, a megvalósítás eszközének helyes megválasztása, öngondoskodás, alkalmas szakemberek képzése és kiválasztása, **Péchy László** ránk hagyott öröksége adhat ehhez jó megoldást.